

Waterschappen klaar voor de Waterharmonica?

Om de bekendheid in Nederland met de 'Waterharmonica' te vergroten werden na het seminar tijdens de internationale wetlandsconferentie in Utrecht in juli dit jaar (zie H₂O nr. 18) op 23 en 25 november jl. workshops gehouden voor de waterschappen in respectievelijk Waterpark De Groote Beerze in Hapert en het Waterschapshuis van Regge en Dinkel in Almelo.

'Waterharmonica' is zeven jaar geleden als winnend concept uit de bus gekomen bij een prijsvraag ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van STOWA. De Waterharmonica is een schakelsysteem tussen de afvalwaterketen en het oppervlaktewatersysteem. Uitgangspunt is het gebruik van technische oplossingen in natuurlijke processen en natuurlijke oplossingen in technische processen binnen het waterbeheer. Deze invulling wordt beschreven met de term 'ecological engineering', een combinatie van techniek en natuur met als doel de kwaliteit van effluent en oppervlaktewater te verbeteren en een grotere duurzaamheid binnen het waterbeheer na te streven.

Tijdens de workshops zijn behalve de functie van nazuivering de nevenfuncties benadrukt die economisch en sociaal/cultureel van extra waarde kunnen zijn. De bedoeling was om waterschappen te motiveren op een creatieve wijze na te denken over het toepassen van de Waterharmonica en de daarmee samengaande ecotechnologische werkwijze van nazuivering en hergebruik van effluent.

Verschillende presentaties werden gegeven waarin voorbeelden van toepassing van Waterharmonica uit Nederland en het buitenland aan bod kwamen. Volgens de organisatie blijkt uit die voorbeelden dat de combinatie van techniek en natuur bijdraagt aan nutriëntenverwijdering, desinfecteert, natuurontwikkeling ondersteunt, integraal waterbeheer stimuleert, overall kosten voor emissiereductie en waterkwaliteitsverbetering reduceert en bijdraagt aan het bereiken van de doelen van de Kaderrichtlijn Water.

Het tweede dagdeel bestond uit het maken van een ontwerp voor een Waterharmonica-systeem uitgaande van een kansrijke case. Vervolgens werd via een stappenplan een hoofddoel (oplossen van een probleem of

realiseren van een kans) geformuleerd dat men zou willen bereiken met de Waterharmonica. Globaal werd bepaald hoe het systeem eruit zou moeten zien (sloten, moeras, vijvers, vloeiveld) om dat hoofddoel te realiseren. Aan de hand van dit ontwerp werden mogelijke nevendoelen zoals waterberging, biomassaproductie, landschappelijke inrichting, recreatie of natuurontwikkeling en daarmee verbonden functies bepaald. Tevens werd een opsomming gemaakt van belangengroepen die betrokken kunnen worden bij de realisatie van een Waterharmonica-systeem.

Conclusies

Om voor de Waterharmonica een breder draagvlak te creëren, is het noodzakelijk dat tussen technologen en ecologen wordt samengewerkt. De ervaring van de deelnemers van de workshop is dat de kloof tussen deze twee werkvelden vaak nog te groot is. Technologen zouden zich in detail moeten gaan richten op biologische processen en dimensionering van een systeem. Ecologen zouden met een holistische kijk de samenhang en verbanden binnen een type ecosysteem en tevens de relevante energie- en waterkringlopen naar voren kunnen halen.

Om bestaande kennis toegankelijk te maken, werd een oproep gedaan een forum op te richten waar alle expertise op het gebied van de Waterharmonica wordt gebundeld, zodat waterschappen daar met vragen terecht kunnen. Deze kennis op het gebied van ontwerpen, beheer en onderhoud betreft voornamelijk praktijkervaring, voortkomend uit gerealiseerde projecten.

Om besturen van de Nederlandse waterschappen te overtuigen van het nut van de Waterharmonica zou de meerwaarde van het systeem moeten worden benadrukt (de mogelijkheid om verschillende functies te combineren). Functies als berging van water, recreatie, natuurontwikkeling, educatie, biomassaproductie en het in stand houden van een optimaal (grond)waterpeil zijn zowel economisch als sociaal/cultureel van groot belang.

Bovendien zal met de invoering van de Kaderrichtlijn Water de behoefte aan dit type systemen, zowel vanuit zuiveringstechnisch als ecologisch oogpunt, in de toekomst alleen maar toenemen. Tenslotte werd het belang benadrukt van het aangaan van samenwerkingsverbanden met verschillende partijen, zoals terreinbeherende instanties, landbouworganisaties, provincies en scholen. Een coördinerende rol lijkt weggelegd voor de STOWA, opdrachtgever van dit inmiddels afgeronde project. ■